

Nr 23

Socialförsäkringsutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973:98 angående rätt till tilläggspension för utländska sjömän vid anställning på svenska handelsfartyg, m. m. jämte motion.

Propositionen

I propositionen 1973:98 har Kungl. Maj:t (socialdepartementet) föreslagit riksdagen att antaga i propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i förordningen (1959:551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring,
4. lag om ändring i lagen (1961:300) om redareavgift för sjöfolks pensionering,
5. lag om ändring i förordningen (1960:77) angående byggnadsforskningsavgift,
6. förordning om ändring i förordningen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift,
7. lag om ändring i lagen (1970:742) om lönegarantiavgift,
8. lag om ändring i lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift.

I propositionen läggs fram förslag om att de utländska sjömän som till följd av det gällande kravet på bosättning i Sverige är utestängda från möjlighet att tjäna in rätt till tilläggspension (ATP) skall få sådan rätt. Villkoret för detta skall vara att sjömannen är anställd i redarens tjänst ombord på svenskt handelsfartyg. Kvalifikationskraven och förmånsformerna avses i princip bli desamma som eljest gäller inom ATP.

Den lägre ATP-avgift som f. n. gäller för redare föreslås successivt höjd så att den från det åttonde året efter reformens genomförande utgår efter samma procentsats som gäller för övriga arbetsgivare.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1974.

I propositionen läggs även fram vissa förslag till författningsändringar föranledda av propositionerna 1973:40, 1973:45, 1973:46 och 1973:47.

De vid propositionen fogade författningsförslagen är följande.

Författningsförslag

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom förordnas, att 1 kap. 3 §, 2 kap. 7 och 9 §§, 11 kap. 1 § och 19 kap. 1 och 4 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §¹

Försäkrade enligt denna lag äro svenska medborgare, så ock de som utan att vara svenska medborgare äro bosatta i riket.

Den som ej är svensk medborgare men är anställd i redarens tjänst ombord på svenskt handelsfartyg är försäkrad för tilläggspension, även om han ej är bosatt i riket. Detta gäller dock icke den som är anställd uteslutande för fartygs iståndsättande eller uppläggning eller för tillsyn eller betjäning vid fartygs uppehåll i hamn. Med svenskt handelsfartyg likställes i denna lag utländskt handelsfartyg, som svensk redare förhyr obemannat.

Såvitt angår försäkringen för tilläggspension är den som enligt 11 kap. 6 § tillgodoräknats pensionspoäng försäkrad, även om han ej längre uppfyller förutsättningarna enligt första stycket.

Såvitt angår försäkringen för tilläggspension är den som enligt 11 kap. 6 § tillgodoräknats pensionspoäng försäkrad, även om han ej längre uppfyller förutsättningarna enligt första eller andra stycket.

2 kap.

7 §²

Har kommun genom att anställa eller eljest träffa avtal med läkare eller på annat sätt vidtagit åtgärder för att bereda medellösa eller mindre

¹ Senaste lydelse 1967:206.

² Senaste lydelse 1965:144. Förslaget till ny lydelse framläggs under förutsättning av bifall till prop. 1973:40 och 1973:45.

Nuvarande lydelse

bemedlade personer läkarvård, må allmän försäkringskassa på framställning av kommunen förordna, att kommunen efter grunder som fastställas av Konungen skall vara berättigad att av kassan erhålla ersättning för kostnad för läkarvård, som sålunda beretts försäkrad. Sådan ersättning må i varje särskilt fall utgivas allenast i den mån ersättning i anledning av vården ej tillkommit den försäkrade själv samt må ej överstiga vad som skolat utgivas till denne, därest han fått vidkännas motsvarande kostnad.

Allmän försäkringskassa äger med arbetsgivare, som anordnar läkarvård eller vidtager andra sjukvårdande åtgärder så att kassans utgifter för sjukvårdsersättning kunna antagas minska, överenskomma om skälig gottgörelse för arbetsgivarens ifrågavarande kostnader.

Allmän försäkringskassa äger jämväl med kommun, landstingskommun eller transportföretag, som åtager sig att ombesörja transporter, för vilka ersättning från sjukförsäkringen må utgivas, träffa överenskommelse om skälig gottgörelse härför samt om avgifter, vilka kommunen, landstingskommunen eller företaget må uttaga av de försäkrade för utförda transporter.

Överenskommelse som avses i andra eller tredje stycket skall för att vara gällande fastställas av riksförsäkringsverket.

Om redare för svenskt fartyg
jämlikt sjömanslagen haft att vid sjömans sjukdom vidkännas kostnad som avses i 2 §, 3 § första stycket, 4, 5 eller 6 §, äger han hos allmän försäkringskassa erhålla gottgörelse för kostnaden enligt bestämmelserna i denna lag.

Föreslagen lydelse

Har arbetsgivare för sjöman
jämlikt sjömanslagen (1973:000) haft att vid sjömans sjukdom vidkännas kostnad som avses i 2–6 §§, äger han hos allmän försäkringskassa erhålla gottgörelse för kostnaden enligt bestämmelserna i denna lag.

9 §³

Ersättning för sjukvård utom riket utgår endast i den utsträckning Konungen föreskriver.

Har redare för svenskt fartyg
jämlikt sjömanslagen haft att för sjömans sjukvård utom riket vidkännas kostnad, som omfattas av föreskrifter meddelade med stöd av första stycket, äger han från allmän försäkringskassa i den ordning Konungen bestämmer erhålla gottgörelse för kostnaden enligt nämnda föreskrifter.

Har arbetsgivare för sjöman
jämlikt sjömanslagen (1973:000) haft att för sjömans sjukvård utom riket vidkännas kostnad, som omfattas av föreskrifter meddelade med stöd av första stycket, äger han från allmän försäkringskassa i den ordning Konungen bestämmer erhålla gottgörelse för kostnaden enligt nämnda föreskrifter.

Har genom utrikesförvaltningens försorg åt försäkrad lämnats ekono-

³ Förslaget till ny lydelse framläggs under förutsättning av bifall till prop. 1973:40 och 1973:45.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

miskt bistånd avseende sjukvård utom riket, äger utrikesförvaltningen från allmän försäkringskassa erhålla gottgörelse därför enligt vad i andra stycket sägs.

11 kap.

1 §

Rätt till tilläggspension grundas på inkomst av förvärvsarbete.

För varje år, varunder någon varit försäkrad enligt 1 kap. 3 § första stycket, skall för honom enligt vad nedan sägs beräknas pensionsgrundande inkomst på grundval av hans inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete under året. Sådan beräkning skall icke göras för år före det då den försäkrade uppnår sexton års ålder, ej heller för år då den försäkrade avlidit eller för år efter det då han fyllt sextiofem år eller för tidigare år, varunder han åtnjutit ålderspension eller förtidspension enligt denna lag.

För varje år, varunder någon varit försäkrad enligt 1 kap. 3 § första *eller andra* stycket skall för honom enligt vad nedan sägs beräknas pensionsgrundande inkomst på grundval av hans inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete under året. Sådan beräkning skall icke göras för år före det då den försäkrade uppnår sexton års ålder, ej heller för år då den försäkrade avlidit eller för år efter det då han fyllt sextiofem år eller för tidigare år, varunder han åtnjutit ålderspension eller förtidspension enligt denna lag.

19 kap.

1 §⁴

Arbetsgivare skall enligt vad nedan sägs för varje år erlagga avgift dels till sjukförsäkringen, dels till försäkringen för tilläggspension.

Avgift till sjukförsäkringen utgår å summan av vad arbetsgivaren under året till arbetstagare hos honom i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad utgivit såsom lön eller, där fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten är för handen, annan ersättning för utfört arbete.

Avgift till försäkringen för tilläggspension utgår å summan av vad arbetsgivaren under året till arbetstagare hos honom i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad utgivit såsom lön eller, där fall som avses i 11 kap. 2 § andra stycket är för handen, annan ersättning för utfört arbete, sedan från nämnda summa dragits ett belopp motsvarande det vid årets ingång gällande basbeloppet multiplicerat med det beräknade genomsnittliga antalet arbetstagare hos arbetsgivaren under året. Härvid skall arbetstagare, som under hela året varit anställd med full

⁴ Lydelse enligt förslag i prop. 1973:46.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

arbetstid, räknas såsom en arbetstagare och arbetstagare, som under året varit anställd i mindre omfattning, medräknas i motsvarande mån. Det antal arbetstimmar per år som i allmänhet skall anses motsvara full arbetstid fastställas av Konungen efter förslag av riksförsäkringsverket. Genomsnittliga antalet arbetstagare beräknas med en decimal. Om särskilda skäl föranleda därtill, må avgift beräknas på sätt som avviker från vad nu stadgats men som giver i huvudsak samma resultat.

Vid beräkning av avgift enligt denna paragraf skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön under året ej uppgått till femhundra kronor, och ej heller till arbetstagares lön eller ersättning i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Vad gäller sjukförsäkringen skall vidare, där ej fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten är för handen, vid beräkning av avgift bortses från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring. Såvitt angår försäkringen för tilläggspension skall bortses från arbetstagare, som vid årets ingång uppnått sextiofem års ålder, så ock från arbetstagare i fall då lön eller annan ersättning till honom antingen enligt 11 kap. 2 § tredje eller fjärde stycket icke räknas såsom inkomst av anställning eller, om arbetstagaren icke är svensk medborgare och ej heller är bosatt härstädes, avser arbete utom riket.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 §.

*Om redares avgift för lön till
vissa sjömän stadgas särskilt.*

4 §⁵

Avgift till sjukförsäkringen enligt 1 § skall utgå med tre och åttiondels procent av det belopp, varå avgiften skall beräknas. Influtna avgifter fördelas mellan de allmänna försäkringskassorna i förhållande till deras utgifter under året för sjukförsäkringsförmåner, inberäknat de utgifter för läkemedel, som åvila kassorna, samt för förvaltning. Konungen äger förordna, att viss del av medlen skall ingå till en fond, benämnd allmänna sjukförsäkringsfonden, vilken förvaltas enligt grunder som fastställas i enahanda ordning.

*I fråga om sådan arbetstagare
hos redare som avses i 1 § första
stycket förordningen (1958:295)
om sjömansskatt beräknas avgif-
ten till sjukförsäkringen enligt
procentsats som Konungen fast-
ställer. Procentsatsen skall för*

⁵ Lydelse enligt förslag i prop. 1973:46.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse
visst år utgöra bestämd andel av den i första stycket angivna procentsatsen. Nämda andel skall svara mot förhållandet mellan antalet svenska sjömän och hela antalet sjömän på svenska handelsfartyg i medeltal för den 31 oktober under de tre år, som närmast föregått det år då procentsatsen fastställles. Hänsyn toges härvid ej till fartyg med en bruttodräktighet understigande trehundra registerton. Procentsatsen beräknas med två decimaler.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974, då förordningen (1959:555) angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring upphör att gälla. De nya bestämmelserna i 2 kap. 7 och 9 §§ tillämpas dock för tid från och med den 1 juli 1973.

Äldre bestämmelser skall alltså gälla i fråga om avgift för tid före ikraftträdandet.

För åren 1974–1980 skall 2 § förordningen (1959:555) angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring fortfarande äga tillämpning i fråga om beräkningen av den procentsats, varmed avgiften till försäkringen för tilläggspension skall utgå. Därvid skall dock det med bestämmelsen åsyftade medelantalet svenska sjömän ökas, såvitt gäller beräkningen av procentsatsen

för år 1974 med en åttondel,

för år 1975 med en fjärdedel,

för år 1976 med tre åttondelar,

för år 1977 med hälften,

för år 1978 med fem åttondelar,

för år 1979 med tre fjärdedelar,

för år 1980 med sju åttondelar,

av motsvarande medelantal utländska sjömän på svenska handelsfartyg.

2 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1959:551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring

Härigenom förordnas, att 1, 2 och 8 §§ förordningen (1959:551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

För här i riket bosatt eller mantalsskriven försäkrad skall pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring bestämmas av den lokala skattemyndighet, inom vars tjänstgöringsområde den försäkrade taxerats till statlig inkomstskatt eller skulle hava taxerats till sådan skatt, därest han varit bosatt i riket eller icke haft att erlagga sjömansskatt.

Pensionsgrundande inkomst för sjöman, som icke är bosatt eller mantalsskriven i riket, skall bestämmas av den lokala skattemyndigheten i Göteborg.

För annan försäkrad än som i första stycket sägs skall den pensionsgrundande inkomsten bestämmas av den lokala skattemyndigheten i Stockholm.

För annan försäkrad än som i första eller andra stycket sägs skall den pensionsgrundande inkomsten bestämmas av den lokala skattemyndigheten i Stockholm.

2 §

Pensionsgrundande inkomst skall, i den mån den utgöres av annan inkomst än som avses i 3 §, bestämmas med ledning av den försäkrades taxering till statlig inkomstskatt eller, såvitt gäller inkomst för vilken den försäkrade haft att erlagga sjömansskatt, med ledning av redares kontrolluppgift enligt 37 § 1 mom. åttonde punkten taxeringsförordningen. Vid taxeringsändring eller eftertaxering skall dock verkställd beräkning av pensionsgrundande in-

Pensionsgrundande inkomst skall, i den mån den utgöres av annan inkomst än som avses i 3 §, bestämmas med ledning av den försäkrades taxering till statlig inkomstskatt eller, såvitt gäller försäkrad som avses i 1 § första stycket förordningen (1958:295) om sjömansskatt, med ledning av redares redovisning enligt 14 § nämnda förordning. Vid taxeringsändring eller eftertaxering skall verkställd beräkning av pensionsgrundande inkomst ändras endast

¹ Förordningen omtryckt 1962:395.
Kungörelsens rubrik 1962:395.

² Senaste lydelse 1966:244.

Nuvarande lydelse

komst ändras endast om taxeringsändringen eller eftertaxeringen föranleder avvikelse från nämnda beräkning med minst femhundra kronor.

Föreslagen lydelse

om taxeringsändringen eller eftertaxeringen föranleder avvikelse från nämnda beräkning med minst femhundra kronor.

8 §³

Har belopp, som enligt försäkrads allmänna självdeklaration utgör inkomst av anställning, vid beräkning av pensionsgrundande inkomst hänförs till inkomst av annat förvärvsarbete eller har eljest visst belopp hänförs till annat slag av inkomst än den försäkrade uppgivit, skall denne underrättas om beslutet. Likaså skall underrättelse lämnas om beslut om sådant avdrag som i 4 § tredje stycket sägs.

Om pensionsgrundande inkomst beräknats för försäkrad, vilken icke avgivit allmän självdeklaration, skall denne underrättas om beslutet.

Pensionsgrundande inkomst skall angivas på debetsedel å slutlig skatt när så kan ske. I annat fall skall särskild underrättelse om den pensionsgrundande inkomst som bestämts sändas till den försäkrade.

Pensionsgrundande inkomst skall angivas på debetsedel å slutlig skatt när så kan ske. I annat fall skall särskild underrättelse om den pensionsgrundande inkomst som bestämts sändas till den försäkrade. *Sådan underrättelse behöver dock icke sändas till försäkrad som avses i 1 kap. 3 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.*

Har verkställd beräkning av pensionsgrundande inkomst ändrats, skall underrättelse om beslutet sändas till den försäkrade.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974. Äldre bestämmelser gäller alltså i fråga om fastställande av pensionsgrundande inkomst för tid före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 1971:1173.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring

Härigenom förordnas, att 38 § lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 §²

Arbetsgivare erlägger för varje år försäkringsavgift enligt vad nedan sägs.

Avgift utgår å summan av vad arbetsgivaren under året utgivit till arbetstagare, som omfattas av obligatorisk försäkring enligt denna lag, såsom lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad.

Vid beräkning av avgift skall hänsyn icke tagas till arbetstagares lön i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Hänsyn skall ej heller tagas till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor, såvida fråga ej är om arbetstagare, som avses i 1 § första stycket förordningen (1958:295) om sjömansskatt.

Vid beräkning av avgift skall hänsyn icke tagas till arbetstagares lön i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Hänsyn skall ej heller tagas till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974. Äldre bestämmelser gäller alltså i fråga om avgift för tid före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 1962:408.

² Senaste lydelse 1972:561. Förslaget till ny lydelse framläggs under förutsättning av bifall till prop. 1973:46 och prop. 1973:47.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1961:300) om redareavgift för sjöfolks pensionering

Härigenom förordnas, att 2 § lagen (1961:300) om redareavgift för sjöfolks pensionering¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Redareavgift utgår för varje år å vad redaren sammanlagt under året utgivit i lön till sådana arbetstagare, som avses i 1 § första stycket förordningen den 16 maj 1968 (nr 295) om sjömansskatt.

Avgiften beräknas för varje redare å lön i penningar och naturaförmåner i form av kost eller bostad, sedan därifrån för varje arbetstagare dragits sådan del av lön, som för år räknat överstiger sju och en halv gånger det i 1 kap. 6 § lagen *den 25 maj 1962 (nr 381)* om allmän försäkring avsedda basbelopp som gäller vid årets ingång. Vid beräkningen skall bortses från lön till arbetstagare som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen *den 14 maj 1954 (nr 243)* om yrkesskadeförsäkring.

Avgiften beräknas för varje redare å lön i penningar och naturaförmåner i form av kost eller bostad, sedan därifrån för varje arbetstagare dragits sådan del av lön, som för år räknat överstiger sju och en halv gånger det i 1 kap. 6 § lagen *(1962:381)* om allmän försäkring avsedda basbelopp som gäller vid årets ingång. Vid beräkningen skall bortses från *arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor, och arbetstagare* som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen *(1954:243)* om yrkesskadeförsäkring.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen om allmän försäkring.

Konungen fastställer procentsats för redareavgiften med hänsyn till det avgiftsbehov som föranledes av de enligt 1 § bestämda eller eljest gällande grunderna för sjöfolks pensionering. Fastställd procentsats får tillämpas tidigast för året näst efter det år varunder den fastställts.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974. Äldre bestämmelser gäller alltiämt i fråga om avgift för tid före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 1968:612.

² Förslaget framläggs under förutsättning av bifall till prop. 1973:46 och 1973:47.

5 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1960:77) angående byggnadsforskningsavgift

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen (1960:77) angående byggnadsforskningsavgift¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Byggnadsforskningsavgift utgår för kalenderår med fem tiondels procent av den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad, som arbetsgivare under året utgivit till arbetstagare, för vilken arbetsgivaren skall påföras avgift enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och vilken är att hänföra till näringsgrenen byggnadsindustri i näringsgrensindelningen för yrkesskadeförsäkringsstatistik.

Byggnadsforskningsavgift utgår för kalenderår med fem tiondels procent av den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad, som arbetsgivare under året utgivit till arbetstagare, för vilken arbetsgivaren skall påföras avgift enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och vilken är att hänföra till näringsgrenen byggnadsindustri i näringsgrensindelningen för yrkesskadestatistik.

Vid beräkning av byggnadsforskningsavgift skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön hos arbetsgivaren under året ej uppgått till femhundra kronor, och ej heller till arbetstagares lön i vad lönen för år räknat överstiger sju och en halv gånger det i 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring avsedda basbeloppet som gäller vid årets ingång.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen om allmän försäkring.

Angående debitering och uppbörd av avgiften gäller vad därom särskilt är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974. Äldre bestämmelser gäller alltså i fråga om avgift för tid före ikraftträdandet.

¹ Förordningen omtryckt 1962:134.

² Senaste lydelse 1972:564. Förslaget till ny lydelse framläggs under förutsättning av bifall till prop. 1973:46 och 1973:47.

6 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift

Härigenom förordnas, att 2 och 4 §§ förordningen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Arbetsgivare erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande fyra procent av summan av vad arbetsgivaren utgivit under året som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. I fråga om sådan arbetstagare hos redare som avses i 1 § första stycket förordningen den 16 maj 1958 (nr 295) om sjömansskatt beräknas dock allmän arbetsgivaravgift efter den lägre procentsats som Konungen fastställer med motsvarande tillämpning av 2 § andra stycket förordningen den 18 december 1959 (nr 555) angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagare vars lön under året understigit femhundra kronor, eller arbetstagare, som ej är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, eller till fall, som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Arbetsgivare erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande fyra procent av summan av vad arbetsgivaren utgivit under året som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. I fråga om sådan arbetstagare hos redare som avses i 1 § första stycket förordningen (1958:295) om sjömansskatt beräknas dock allmän arbetsgivaravgift efter den lägre procentsats som Konungen fastställer med motsvarande tillämpning av 19 kap. 4 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen om allmän försäkring.

¹ Senaste lydelse 1972:565. Förslaget till ny lydelse framläggs under förutsättning av bifall till prop. 1973:46 och 1973:47.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*4 §²

Fysisk person, som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § lagen om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom, erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande fyra procent av sådan inkomst, i den mån arbetsgivare icke har att erlagga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten enligt 2 § denna förordning.

Till grund för beräkning av inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet under visst år skall läggas den avgiftsskyldiges taxering till statlig inkomstkatt avseende nämnda år. Avser taxering beskattningsår som ej sammanfaller med kalenderår, skall inkomsten under beskattningsåret anses hava åtnjutits under det kalenderår som närmast föregått taxeringsåret.

Har inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet icke uppgått till femhundra kronor för år tages den ej i beräkning.

Avgift erlägges icke för inkomst, som avses i 11 kap. 3 § första stycket d) lagen om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974.

De nya bestämmelserna tillämpas på löner som utges efter den 31 december 1973 samt på inkomster som hänför sig till tiden efter den 31 december 1973 och som upptages till beskattning vid 1975 eller senare års taxering.

Äldre bestämmelser gäller för inkomster som beskattas vid 1974 års taxering eller vid eftertaxering för år 1974 eller tidigare år.

² Senaste lydelse 1972:376. Förslaget till ny lydelse framläggs under förutsättning av bifall till prop. 1973:46.

7 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1970:742) om lönegarantiavgift

Härigenom förordnas, att 2 § lagen (1970:742) om lönegarantiavgift skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Arbetsgivare erlägger årligen lönegarantiavgift med belopp som motsvarar en femtionedels procent av summan av vad arbetsgivaren under året utgivit som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad eller, i fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring, annan ersättning för utfört arbete.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagares lön eller ersättning i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. Hänsyn tages ej heller till arbetstagar, vars lön under året understigit femhundra kronor, *såvida fråga ej är om arbetstagare som avses i 1 § första stycket förordningen (1958:295) om sjömansskatt*. Vidare bortses vid denna beräkning från arbetstagar, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, om ej fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen om allmän försäkring är för handen.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagares lön eller ersättning i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. Hänsyn tages ej heller till arbetstagar, vars lön under året understigit femhundra kronor. Vidare bortses vid denna beräkning från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, om ej fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen om allmän försäkring är för handen.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt be-

¹ Senaste lydelse 1972:566. Förslaget till ny lydelse framläggs under förutsättning av bifall till prop. 1973:46 och 1973:47.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse
stämmelserna i 3 kap. 16 § lagen
om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974. Äldre bestämmelser gäller alltjämt i fråga om avgift för tid före ikraftträdandet.

8 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift

Härigenom förordnas, att 3 § lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Arbetsgivare erlägger årligen arbetarskyddsavgift med belopp som motsvarar fem hundra delars procent av vad arbetsgivaren under året utgivit som lön i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad.

Vid beräkningen av avgiften tas icke hänsyn till arbetstagares lön i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gång det vid årets ingång gällande basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Hänsyn tas ej heller till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor, såvida fråga ej är om arbetstagare som avses i 1 § första stycket förordningen (1958:295) om sjömansskatt. Vidare bortses vid denna beräkning från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.

Vid beräkningen av avgiften tas icke hänsyn till arbetstagares lön i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gång det vid årets ingång gällande basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Hänsyn tas ej heller till arbetstagare, vars lön under året understigit femhundra kronor. Vidare bortses vid denna beräkning från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.

Avgift erlägges icke för arbetstagares lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1974. Äldre bestämmelser gäller alltjämt i fråga om avgift för tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1972:567. Förslaget till ny lydelse framläggs under förutsättning av bifall till prop. 1973:46 och 1973:47.

Motionen

I den med anledning av propositionen väckta motionen 1973:1921 av herr förste vice talmannen Bengtson (c) yrkas att riksdagen vid behandlingen av propositionen

1. i avvaktan på utredning beslutar att avgiftshöjningarna för åren 1974–1980 fastställs till hälften av de i propositionen föreslagna,

2. hos Kungl. Maj:t anholder om utredning av kostnaderna för tilläggs pensioneringen av utländska sjömän i enlighet med vad i motionen anförts.

Utskottet

Då ATP infördes gavs på flera punkter olika regler för svenska och utländska medborgare. Sedan det efter hand blivit en alltmer uttalad uppfattning att utländska medborgare, vilka genom sin arbetsinsats bidrar till landets produktion, bör vara i huvudsak likställda med landets egna medborgare i fråga om pension av den typ som ATP representerar, har särreglerna för utländska medborgare inom ATP-systemet successivt tagits bort. Ett krav har emellertid bibehållits, nämligen kravet på bosättning i Sverige. Eftersom anställning och därmed förenad vistelse på svenskt handelsfartyg inte anses som bosättning i Sverige, utestängs emellertid de utländska sjömännen vid sådan anställning från möjligheterna att intjäna rätt till tilläggs pension. På grund av särskild bestämmelse i den nordiska konventionen om social trygghet kan dock sjömän från de nordiska länderna förvärva rätt till svensk tilläggs pension vid anställning på svenskt handelsfartyg. Som förutsättning härför gäller att sjömannen är bosatt i ett nordiskt land och att han beskattas i Sverige för inkomsten ombord.

För närvarande erlägger redare avgift till tilläggs pensioneringen och sjukförsäkringen enligt särskilda bestämmelser som tagits in i förordningen (1959:555) angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring. Bestämmelserna innebär att avgift skall utgå med så stor andel av motsvarande avgift enligt AFL som svarar mot förhållandet mellan antalet svenska sjömän och hela antalet sjömän på svenska handelsfartyg i medeltal under de tre år, som närmast föregår det år då procentsatserna fastställs. Procentsatsen för år 1973 är bestämd till 6,69. Den eljest för år 1973 gällande arbetsgivaravgiften till tilläggs pensioneringen uppgår enligt beslut av 1972 års riksdag till 10,5 procent.

Anledningen till att särskilda bestämmelser infördes för redare var att dessa – om de erlade full pensionsavgift för samtliga anställda ombord – skulle åsamkas betydande kostnader vilka endast delvis motsvarades av pensionsrätt för svenskt sjöfolk.

Propositionens förslag innebär att utländska sjömän fr. o. m. den 1 januari 1974 erhåller rätt till ATP. I anslutning härtill föreslås att redares

avgift till tilläggspensioneringen fr. o. m. nämnda tidpunkt höjs med ca 0,5 procentenheter per år så att den — efter en övergångstid om 8 år — kommer att utgå efter samma procenttal som för övriga arbetsgivare.

Utskottet delar den av departementschefen framförda uppfattningen att starka principiella skäl talar för att pensionsrätt införs för utländska sjömän anställda på svenska fartyg. Utskottet biträder därför propositionen på denna punkt.

I motionen 1973:1921 yrkas att kostnaderna för reformen blir föremål för särskild utredning och att avgifterna i avvaktan på resultatet av en sådan fastställs till hälften av de i propositionen föreslagna. Motionären påpekar att det på goda grunder kan antas att kostnaderna för utländska sjömans pensionering endast utgör en ringa del av den normala pensioneringskostnaden och menar att redarna av rättviseskäl inte bör åläggas att bestrida pensionskostnader som vida överstiger de verkliga.

Som utskottet tidigare vid upprepade tillfällen framhållit bygger tilläggspensioneringen på ett fördelningssystem. Arbetsgivaravgifter debiteras och inbetalas kollektivt. De avgifter en redare betalar för dem som är anställda på hans fartyg är alltså inte hänförliga just till dessa anställda. Utskottet har i olika sammanhang avstyrkt bifall till motioner med yrkanden om en differentiering av ATP-avgiften och därvid framhållit att enligt dess mening fördelningssystemet måste anses vara förenat med uppenbara fördelar. Utskottet anser sig böra vidhålla denna ståndpunkt och kan alltså inte dela den i motionen framförda uppfattningen att man bör differentiera avgiften till ATP på grund av att pensionskostnaderna inom någon grupp ligger högre eller lägre än normalt. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motionen och tillstyrker således bifall till propositionen även på denna punkt.

Mot de delar av propositionen som inte upptagits till särskild behandling har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Med återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till propositionen 1973:98 och med avslag på motionen 1973:1921 antar de vid propositionen fogade förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i förordningen (1959:551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring,
4. lag om ändring i lagen (1961:300) om redareavgift för sjöfolks pensionering,
5. lag om ändring i förordningen (1960:77) angående byggnadsforskningsavgift,
6. förordning om ändring i förordningen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift,

7. lag om ändring i lagen (1970:742) om lönegarantiavgift,
8. lag om ändring i lagen (1971:282) om arbetarskyddsavgift.

Stockholm den 17 maj 1973

På socialförsäkringsutskottets vägnar:

TORSTEN FREDRIKSSON

Närvarande: herrar Fredriksson (s), Carlsson i Vikmanshyttan (c), Jonsson i Mora (fp), herrar Ringaby (m), Karlsson i Ronneby (s), Magnusson i Nennesholm (c), Persson i Stockholm (s), fru Håvik (s), fröken Pehrsson (c), herrar Marcusson (s), Björck i Nässjö (m), fröken Bergström (fp), herrar Signell (s), Lindström (s) och Hagberg* (vpk).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av herrar Ringaby (m) och Björck i Nässjö (m), vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "även på denna punkt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har vid tidigare tillfällen avstyrkt bifall till motioner med yrkanden om en differentiering av ATP-avgiften. Vid dessa tillfällen har motionsyrkandena om differentiering emellertid inte gällt en så klart begränsad grupp som den nu aktuella. Med hänsyn till de alldeles speciella förhållanden som råder beträffande denna grupp finner utskottet att några principiella betänkligheter inte möter i fråga om en differentiering av ATP-avgiften. Utskottet delar den i motionen framförda uppfattningen att det kan antas att kostnaderna för utländska sjömäns pensionering kommer att utgöra endast en ringa del av den normala pensioneringskostnaden. Propositionens förslag beträffande avgiftsuttag bygger inte på någon beräkning av de faktiska kostnaderna för reformen och bör därför ej ligga till grund för lagstiftning. Riksdagen bör därför anhålla om utredning av kostnaderna för reformen och i avvaktan på resultatet av denna utredning — på sätt föreslagits i motionen — besluta att avgiftshöjningarna för åren 1974—1980 fastställs till hälften av de i propositionen föreslagna. Med det anförda tillstyrker utskottet bifall till motionen 1973:1921.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973:1921 och med anledning av propositionen 1973:98 antar de vid propositionen fogade författningsförslagen med den ändringen att övergångsbestämmelserna i förslaget till lagen om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring erhåller följande såsom *motionärens förslag* betecknade lydelse:

*Kungl. Maj:ts förslag**Motionärens förslag*

Denna lag — — — — — juli 1973.

Äldre bestämmelser — — — — — före ikraftträdandet.

För åren 1974–1980 skall 2 § förordningen (1959:555) angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring fortfarande äga tillämpning i fråga om beräkningen av den procent-sats, varmed avgiften till försäkringen för tilläggspension skall utgå. Därvid skall dock det med bestämmelsen åsyftade medelantalet svenska sjömän ökas, såvitt gäller beräkningen av procent-satsen

för år 1974 med en *åttondel*,
för år 1975 med en *fjärdedel*,
för år 1976 med tre *åttondelar*,
för år 1977 med *hälften*,
för år 1978 med fem *åttondelar*,
för år 1979 med tre *fjärdedelar*,
för år 1980 med sju *åttondelar*,
av motsvarande medelantal utländska sjömän på svenska handelsfartyg.

För åren 1974–1980 skall 2 § förordningen (1959:555) angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring fortfarande äga tillämpning i fråga om beräkningen av den procent-sats, varmed avgiften till försäkringen för tilläggspension skall utgå. Därvid skall dock det med bestämmelsen åsyftade medelantalet svenska sjömän ökas, såvitt gäller beräkningen av procent-satsen

för år 1974 med en *sextondel*,
för år 1975 med en *åttondel*,
för år 1976 med tre *sextondelar*,
för år 1977 med en *fjärdedel*,
för år 1978 med fem *sextondelar*,
för år 1979 med tre *åttondelar*,
för år 1980 med sju *sextondelar*,
av motsvarande medelantal utländska sjömän på svenska handelsfartyg.

Särskilt yttrande

av herrar Carlsson i Vikmanshyttan (c), Magnusson i Nennesholm (c) och fröken Pehrsson (c).

Utskottet har i betänkandet avvisat uppfattningen att man bör differentiera avgiften till ATP på grund av att pensionskostnaderna inom någon grupp ligger högre eller lägre än normalt. Vid remissbehandlingen har framkommit önskemål om att kostnads- och avgiftsfrågorna borde utredas ytterligare. Förslag om ytterligare utredning har framförts av Svenska sjöfolksförbundet, Sveriges redareförening, Rederiföreningen för mindre fartyg, SAF, Sveriges fartygsbefälsförening, HPA och sjöfartsverket. Vi delar uppfattningen att det varit till fördel för det slutliga ställningstagandet till kostnads- och avgiftsfrågorna om en ytterligare utredning hade kommit till stånd.